

4. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Půdní fond:

Orné půdy ubývá...

Pro harmonický vývoj krajiny a kvalitu životního prostředí je důležité hospodaření s půdou. Půdní fond v Královéhradeckém kraji zaznamenal ke konci roku 2011 další úbytek orné půdy, pozvolné zalesňování a mírné snižování podílu zastavěných ploch. Výměra zemědělské půdy od roku 2006 poklesla o 1 353 ha, tj. o 0,5 %, z toho orná půda o 1 805 ha, tj. o 0,8 % a průměrně ročně o 361 ha. Orná půda představuje dvě pětiny celkové výměry kraje, nejvíce v okresech v úrodné Polabské nížině Hradec Králové (58,8 %) a Jičín (51,9 %), nejméně v horském okrese Trutnov (23,9 %). Orné půdy ubývá na území kraje ve všech okresech, zejména od roku 2006 v okrese Rychnov nad Kněžnou (o 1 767 ha, což představuje snížení podílu orné půdy o 1,0 p.b. a ve zbývajících okresech pak podíl orné půdy klesl o 0,2 p.b, resp. o 0,3 p.b v okrese Jičín.

...nezvyšuje se podíl zastavěných ploch...

Výměra nezemědělské půdy se v kraji zvýšila od roku 2006 o 1 388 ha, tj. o 0,7 %. Postupně dochází k rozšiřování zalesněných ploch. Zastavěné plochy, nádvoří ke konci roku 2011 tvořily 1,9 % výměry kraje a jejich podíl dokonce proti roku 2006 poklesl, ale jen o 0,2 p.b. Meziročně naopak nepatrně vzrostl, což ukazuje na určitou stabilitu těchto ploch.

...mírně vzrostly dopravní plochy.

Zastavěné plochy a nádvoří včetně dopravních ploch tvořily ke konci roku 2011 5,5 % výměry kraje a jejich podíl proti roku 2006 vzrostl o 0,1 p.b. Stejný vývoj byl i na území okresů, kde největší podíl zastavěných ploch včetně dopravních má okres Hradec Králové (6,6 %) a nejmenší horský okres Trutnov (4,5 %).

Obhospodařovaná půda tvoří 84 % zemědělské půdy.

Nedílnou součástí krajiny je zemědělství a jeho význam je dán mimo jiné i rozlohou obhospodařované půdy, která v kraji zabírá 84,0 % zemědělské půdy. Největší částí obhospodařované půdy je půda orná, která v roce 2011 tvořila 71,6 %, což je o 1,7 p.b. méně než v roce 2006.

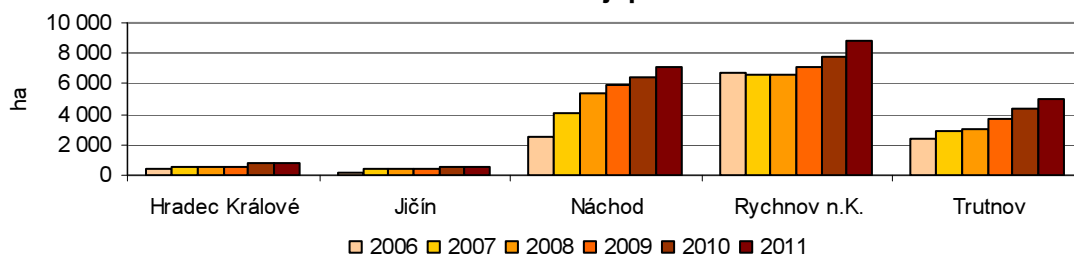
Ekologické zemědělství: Za pět let vzrostl počet ekofarem téměř čtyřnásobně.

Za posledních pět let se v Královéhradeckém kraji zvýšil počet ekofarem téměř na čtyřnásobek a ke konci roku 2011 bylo evidováno již 214 ekologických zemědělců, z toho bylo jen 14 zemědělců, kteří provozují souběžně konvenční produkci, což souvisí s intenzivnějším využíváním zemědělsky méně vhodných ploch (např. podhorských oblastí) pro jinou než klasickou produkci, která by v daných lokalitách byla ekonomicky neudržitelnou. O tom svědčí i velmi malý počet ekologických zemědělců, kteří hospodaří souběžně konvenčním způsobem. Na celkovém počtu ekofarem v ČR se kraj podílel 5,5 %, nejvíce jich bylo zaznamenáno v kraji Jihočeském (526, tj. 13,4 % v ČR).

...nejvíce ekofarem je v okrese Rychnov nad Kněžnou...

Z územního hlediska bylo v roce 2011 ekologické hospodaření soustředěno rovnoměrně mezi okresy Rychnov nad Kněžnou (63), Náchod (62) a Trutnov (60). Z celkového přírůstku 157 farem v kraji od roku 2006 jich nejvíce přibýlo opět v okresech Trutnov (46), Náchod (44) a Rychnov nad Kněžnou (42).

Graf 4. 1 Výměra ekologicky obhospodařované půdy v Královéhradeckém kraji podle okresů

Podíl ekologicky obhospodařované půdy přesáhl 8 %...

Přibývá ekologických zemědělců i ekologicky obhospodařované zemědělské půdy (půda v přechodném období přechází po splnění podmínek počtu let do ekologického zemědělství). V roce 2011 hospodařily ekofarmy v kraji na více než 22 tis. ha (ekologicky obhospodařované půdy bylo 17 tis. ha a 5 tis. ha půdy bylo v přechodném období), což představuje 8,0 % výměry zemědělské půdy a od roku 2006 zvýšení o 3,6 p.b.

...největší výměra je v okresech s horami a vyšší nadmořskou výškou.

Největší výměru i podíl ekologicky obhospodařované půdy je soustředěn do podhorských oblastí, tj. oblastí méně vhodných pro zemědělství, kde jsou stěžejní dotace. Vzestupný trend se zřejmě v příštích letech zastaví, neboť se očekává, že rok 2011 je ze současného plánovacího období patrně posledním, kdy mohou zemědělci požádat o dotace na ekologické zemědělství.

**Vodovody a kanalizace:
Pokračoval klesající trend spotřeby vody...**

Klesající trend spotřeby vody pokračoval i v roce 2011. Pokleslo specifické množství vody fakturované celkem i vody fakturované domácnostem. V Královéhradeckém kraji bylo v roce 2011 fakturováno celkem 127,1 litrů pitné vody na osobu a den, domácnostem pak 82,7 litrů, což jsou hodnoty pod celorepublikovým průměrem. Spotřeba fakturované pitné vody klesla meziročně o 3,4 litru na osobu a den a množství vody fakturované domácnostem o 4,0 litru na osobu a den a proti roku 2006 již o 9,6 litru na osobu a den. Jde o celospolečenský trend, kdy pokles za ČR představoval u vody fakturované celkem 2,1 litru na osobu a den, u vody fakturované domácnostem 0,8 litru na osobu a den

...rostly ceny vodného i stočného...

Ceny vodného i stočného se meziročně dále zvýšily. V Královéhradeckém kraji se vodné zvýšilo o 0,90 Kč/m³ na 28,90 Kč/m³, což bylo nejnižší zdražení ceny vody spolu s Krajem Vysočina a Jihomoravským krajem. Sazba stočného stoupla o 0,90 Kč/m³ na 29,60 Kč/m³. Růst ceny stočného zaznamenaly všechny kraje kromě Hlavního města Prahy, nejvíce pak v Plzeňském kraji. Cena vodného se v Královéhradeckém kraji pohybovala pod celorepublikovým průměrem, naopak cena stočného jej přesáhla o 1,70 Kč/m³. Ceny vodného a stočného jsou uváděny bez DPH.

...objem vyrobené vody se snížil.

V roce 2011 bylo vodou z vodovodů zásobeno 92,3 % obyvatel kraje, tj. o 1,1 p.b. pod průměrem České republiky a mezi kraji je to 8. pořadí. Vodovodní síť v délce 4 926 km tvořila 6,6 % vodovodní síť ČR. Vyrobeno bylo 31,6 mil. m³ vody, z toho 89 % představovala voda podzemní a meziročně poklesl celkový objem vyrobené vody o 3 %.

Vzestupnou tendenci má podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci.

Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci má od roku 2010 vzestupnou tendenci. V roce 2011 vzrostl na 75,3 %, což je meziroční nárůst o 6,6 tisíc osob, tj. zvýšení podílu o 1,2 p.b. Celkový počet obyvatel v domech napojených na kanalizaci je 378 tisíc, z toho je 68,3 % napojeno na čistírnu odpadních vod, tj. meziroční nárůst o 7,6 tisíc obyvatel, tj. zvýšení podílu meziročně o 1,4 p.b. a proti roku 2006 o 2,7 p.b.

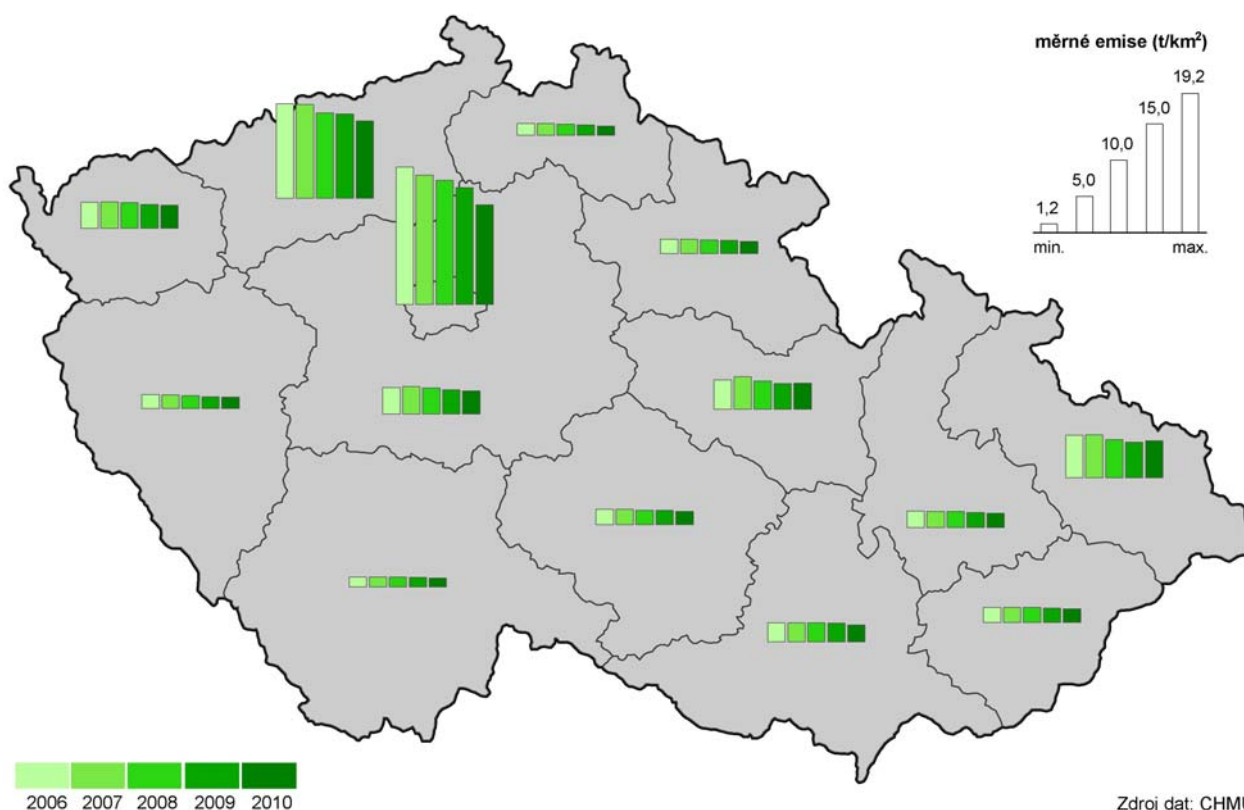
Snižuje se množství vypouštěné odpadní vody.

V roce 2011 bylo v kraji 127 čistíren odpadních vod (ČOV) s celkovou kapacitou 233 tisíc m³ na den. V roce 2011 přibyla 2 čistírny a proti roku 2000 je to nárůst o 69 zařízení. V souvislosti se snižováním spotřeby vody klesá i množství vypouštěné odpadní vody do kanalizace pro veřejnou potřebu. Celkový podíl čištěných odpadních vod meziročně vzrostl o 1,1 p.b. a proti roku 2006 o 0,2 p.b. na 93,9 %.

**Emise:
Emise hlavních znečišťujících látek povolna klesají...**

Ovzduší v Královéhradeckém kraji patří k těm méně znečištěným v ČR i podle výskytu oblastí se zhoršenou kvalitou vzhledem k cílovým imisním limitům pro ochranu zdraví. Emise znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší se v Královéhradeckém kraji ve sledovaných letech 2006–2010 postupně snižovaly, zejména vlivem stacionárních zdrojů, avšak tuhých látek bylo naměřeno větší množství. U všech druhů emisí je kraj stále pod úrovní hodnot za Českou republiku.

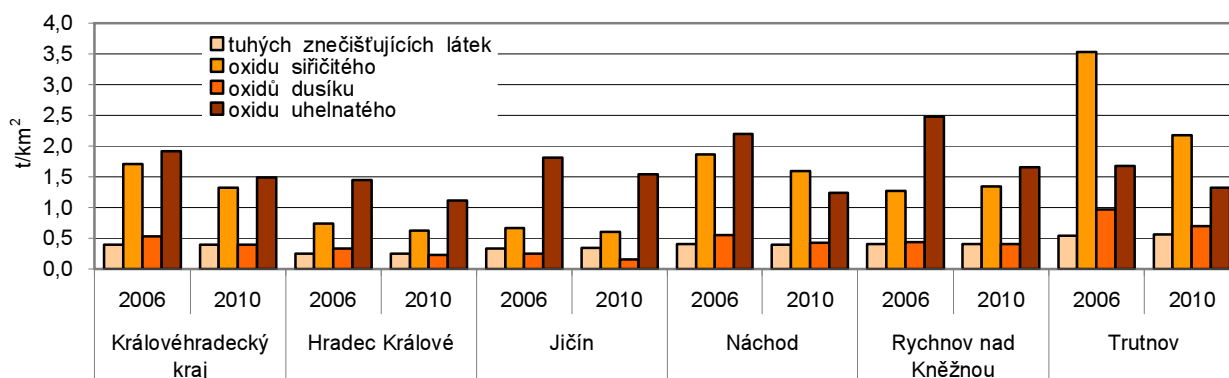
Emise oxidů dusíku (REZZO 1-4) v krajích v letech 2006 až 2010

...nejvíce u oxidu uhelnatého.

Největší meziroční pokles nastal u oxidu uhelnatého, vlivem nižších emisí z mobilních zdrojů (REZZO 4), a to o 0,5 t/km² a proti roku 2006 je to pokles o 0,8 t/km². Emise oxidu siřičitého od všech znečišťovatelů meziročně mírně vzrostly o 0,1 t/km², ale proti roku 2006 to byl pokles o 0,4 t/km². Emise oxidu dusíku klesly meziročně o 0,1 t/km² a proti roku 2006 o 0,3 t/km². Naproti tomu měrné emise tuhých znečišťujících látek ze všech kategorií zdrojů (REZZO 1–4) vzrostly v kraji minimálně, spíše se pohybují dlouhodobě na přibližně stejné úrovni.

Graf 4.2 Měrné emise znečišťujících látek v okresech Královéhradeckého kraje (REZZO 1-3)

Pokles emisí zaznamenaly všechny okresy...

V územním pohledu jsou k dispozici údaje pouze za kategorie stacionárních zdrojů (tj. REZZO 1 – velké zdroje, REZZO 2 – střední zdroje a REZZO 3 – malé stacionární zdroje znečištění). Měrné emise sledovaných znečišťujících látek pocházejících z REZZO 1–3 ve všech okresech klesaly, pouze v okrese Trutnov se zvýšily emise tuhých znečišťujících látek v ovzduší.

...největší pokles byl u oxidu siřičitého v okrese Trutnov.

Nejvíce se od roku 2006 zvýšily měrné emise oxidu uhelnatého v okresech Náchod a Rychnov nad Kněžnou. Na pokles oxidu siřičitého měly vliv nižší emise v okrese Trutnov. Tuhými emisemi je nejvíce zatížen okres Trutnov, oxidem siřičitým okres Trutnov a Náchod, oxidy dusíku okres Trutnov a oxidem uhelnatým pak Rychnov nad Kněžnou a okres Náchod. Nad průměrem kraje byly všechny druhy emisí v okrese Rychnov nad Kněžnou a u třech druhů emisí v okrese Trutnov (kromě oxidu uhelnatého), v okrese Náchod (kromě tuhých látek) a u oxidu uhelnatého ještě okres Jičín.

Odpady:

Podnikový odpad meziročně vzrostl...

Královéhradecký kraj se v produkci odpadů, a to jak absolutně tak v přepočtu na 1 obyvatele řadí již dlouhodobě k regionům s nejmenším zatížením. V roce 2010 bylo v kraji vyprodukováno 148 tisíc tun komunálního (z toho tříděný tvořil necelou pětinu), 501 tisíc tun podnikového odpadu a nakládáno¹ bylo s 1,7 mil. tunami odpadů, z toho bylo 4,8% nebezpečných. Zatímco komunálního odpadu bylo meziročně méně o 4,6 %, tj. 7 tisíc tun, podnikový vzrostl o polovinu, což představovalo 164 tis. tun.

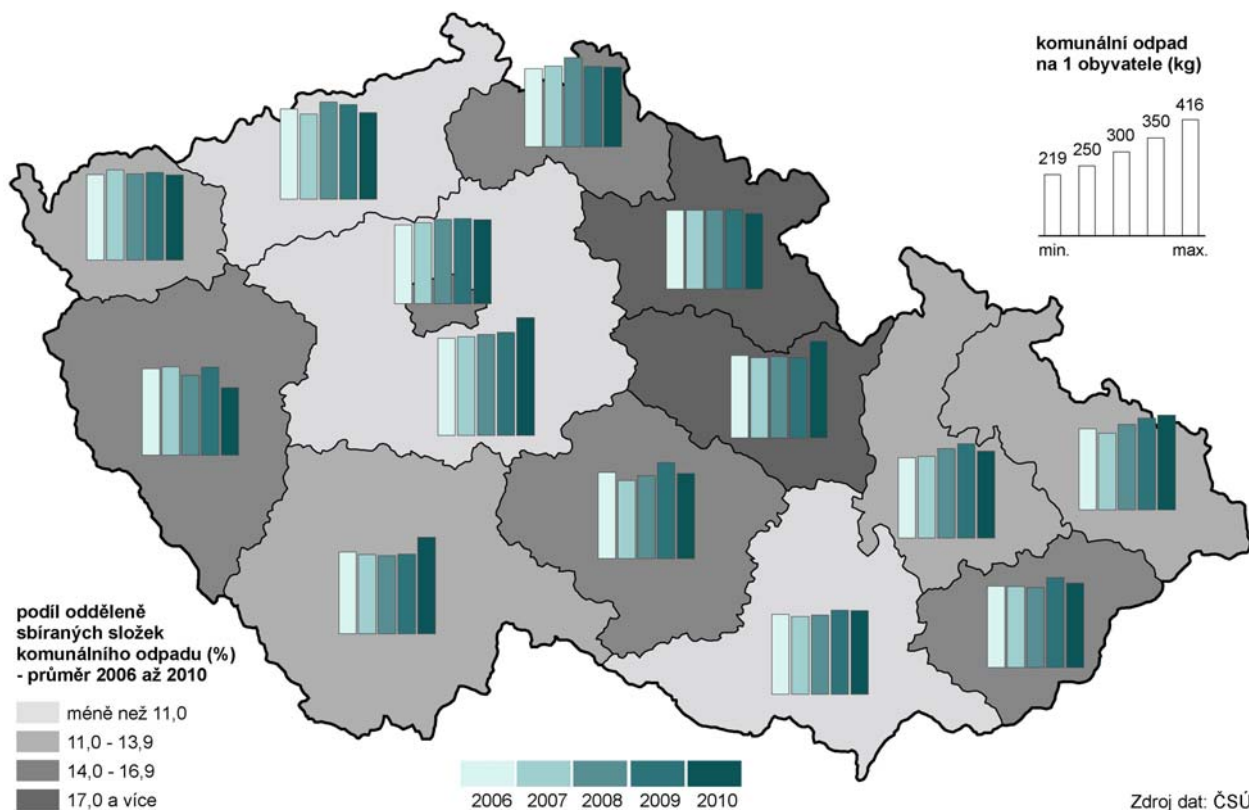
...produkce odpadu komunálního je stabilní a nejnižší mezi kraji...

Obyvatel kraje v roce 2010 vyprodukoval v průměru 268 kg odpadu za rok, což byl nejnižší objem za sledované období, přitom v České republice to bylo v průměru 317 kg. Celkový objem komunálního odpadu se meziročně snížil.

...druhý nejvyšší podíl odděleně sbíraných složek...

Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu byl s 21,4 % nejvyšší v roce 2008, v roce 2009 klesl na 19,2 %, přesto to byla nejvyšší hodnota mezi kraji a v roce 2010 dále poklesl na 18,4 % a zařadil se na druhé místo za Plzeňský kraj. V České republice činil v roce 2010 tento podíl 15,9 %. V průměru let 2006-2010 to bylo s 19,1 % druhé místo za Pardubickým krajem (20,3 %).

Komunální odpad v krajích v letech 2006 až 2010

¹ Nakládání s odpady zahrnuje kromě vyprodukovaného podnikového a komunálního odpadu také odpady, které byly v daném roce odebrány ze skladu nebo dovezeny a dále s nimi bylo nakládáno.

Výdaje na ochranu ŽP
Investic na ochranu
životního prostředí bylo
téměř o třetinu více...

...investice šly nejvíce na nakládání s odpadními vodami...

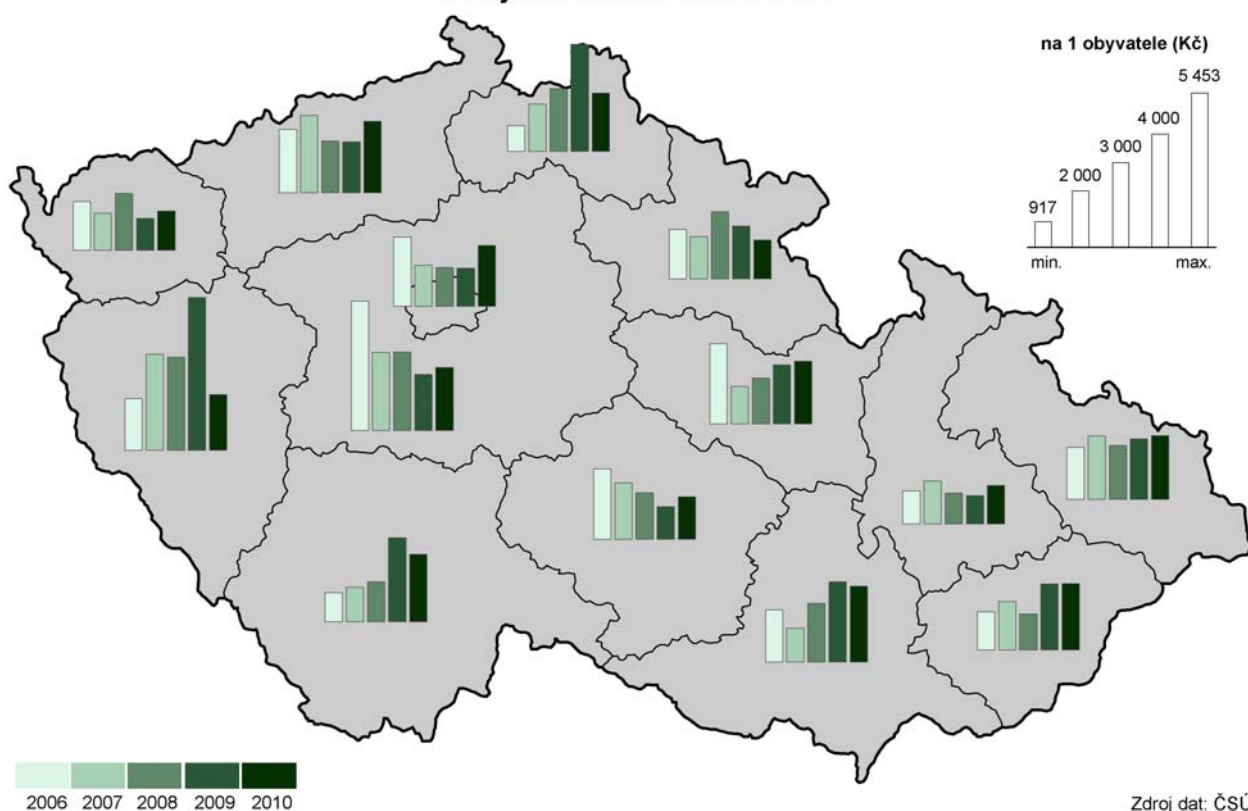
...největší objem neinvestičních nákladů byl na odpady.

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísají. V roce 2010 dosáhly v Královéhradeckém kraji pořízené investice na ochranu životního prostředí podle sídla investora 1,3 mld Kč, což bylo meziročně o 0,3 mld Kč, tj. o 30,4 % více.

V členění dle účelu byl za posledních pět let největší podíl investičních nákladů směřován na nakládání s odpadními vodami, významný podíl také na nakládání s odpady. Na ochranu ovzduší a klimatu směřovalo v roce 2006 42,4 % investic, tento podíl se však v posledních letech výrazně snížil na 3,9 % v roce 2010.

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí dosáhly v roce 2010 téměř 2,4 mld Kč, z toho tři čtvrtiny na nakládání s odpady a pětina na nakládání s odpadními vodami. Celkově byla většina výdajů na ochranu životního prostředí vynaložena především na odpady.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2006 až 2010

Další údaje o životním prostředí Královéhradeckého kraje jsou na www.hrdeckralove.czso.cz.

Souhrnná data se zveřejňují čtvrtletně [Statistický bulletin Královéhradeckého kraje](#)

a ročně poskytuje [Statistická ročenka Královéhradeckého kraje](#)

Aktuálně na internetových stránkách v odkaze [Statistiky](#)